םד.

ל) הקטנה. רש"ל וכ"ה ברי"ף ורא"ש [וכ"ה בכת"י ועי בהגר"א שבהגהות וחידושים], בהגר"ה שבהגהות וחידושים, בס [לקמן סו. עד: עו.], (ב) [יבמות י: וש"נ], ד) יבמות מט. כמובות כט: לקמן סח., ד) [בכת"ר נוסף: (הב), (1) כמובות כב. ע"ש לאב], ו) כתובות כב. ע"ש היטב, ו) [בכח"י: לנישואין, הפשב, ז) [בכמיי: (ניסומין, רביטומין, (ניסומין, (ניסימין, (ניסימין), (ניסימין אם היו לו באותו הזמו לא שנים ולא סימנים. ועיין רש"ל], ס) [גיטין ב ע"ב], **ע**) [שם נד ע"ב], כ) [לקמן עד ע"ב, עו ע"ה], () [אנ"ל שתתרלה],

## תורה אור השלם

 אַלְמֶנֶה וּגְרוּשָה וַחֲלֶלְה זֹנָה אֶת אֵלֶה לֹא יִקְח כִּי אַם בתולה מעמיו יקח אשה: י. ויקרא כא יד

אני יי מקדשו: ויקרא כא טו 3. ואמר אבי הנער אל הַזְּקֵנִים אֶת בִּתִּי נְתַתִּי לְאִישׁ הזה לאשה וישנאה: דברים כב טז

## מוסף תוספות

א. דסמכינן ארובא, ואפי למאן דחייש למיעוטא מודה בהא דמילתא דלא שכיחא היא כלל. מוס' הלח"ש. ב. אף . למכות ועונשיז. שס. ג. לאביי ראמר בפ׳ הנזקין (גיטין נד:) גבי טהרות שעשיתי עמך נטמאו דלא מהימן אלא היכא נטמאו זלא מהימן אלא היכא דהוי בידו, ורבא נמי לא פליג אלא היכא דכי הוו בידו דבזימנא קמייתא דאשכחיה לא אמר ליה ובתר הכי אמר ליה דאינו נאמן. תוס' הרא"ש. ועי' מוס' רשב"י ומוס' טוך שהקשו רק לאביי ועי' לקמן דף . סה: תוס' ד"ה נטמאו ועי' פנ"י. ד. שמאליו נעשה גדול הילכד בקל יש עם החובר. ולהוציאו מחזקת קטן. שס. ה. ויודע שסומכין עליו ודמי וו. הידוע שטומכין עליד דומי קצת להא דאמרינן לקמן (עד.) ג' נאמנים על הבכור, חיה ואביו ואמו. שס.

## תום' ר"י הזקן

.. עד דאמר אין משמע. י ומסתברא לחומרא עד דאמר דליכא מ״ד דע״מ שירצה שלא ימחה משמע. ואע״ג שלא יכוווו משמע. ואע ג דבפרק כל הגט [גיטין כה, ב]\*\* אמרינן דמ״ד רצה האב אינה מקודשת סבר אין אינה. מקודשות טבו אין ברירה, [ו]קי״ל ביו״ט פרק בתרא [לח, א] דבדאורייתא איז ברירה. (ו)מסתברא דהאי שיטה אליבא דמאן דלית ליה ע"מ כמעכשיו הוא ואין הקדושין כלום בשעת נתינה, אלא בשעת רצוי האב הוא דצריכינן למימר כשנתרצה . האכ הוכרר הדכר דכשעת נתינה הוו קדושין, אבל לרבי דס"ל ע"מ כמעכשיו דמי תנאה הוא ולא צריכינן . לברירה שהרי מקודשת משעה ויתקיים י והיינו דסתם לן תנא במתני׳

התנאי, רצה האב מקודשת כמו שבארנו שם. **מתני'. נשב**ית

ולחרמים. אם החרימו מנכסיהם הוי חרם לבדק הבית וקדשים וכן אם אמר ערכי עליי נערך: אבל לא למכוח. להחזיק שערותיהן בחזקת סימן ללקות ולהעניש: בותבר' גירשתיה. קבלתי את גיטה: והרי היא קטנה. עכשיו כשאמר עליה כך: נאמן. לפוסלה

מז הכהונה: והכי היא גדולה משגדלה אמר כן ובקטנותה לא אמר אינו נאמן ומותרת לכהן: נשבית. הרי היא פסולה לכהונה משום ספק זונה ובגמרא מפרש טעמא: גבו רישה בידו. בעודנה קטנה בידו לקדשה לחחר ולחזור ולקבל גט הימנו הלכך נאמן דמה לו לשקר אי בעי פסיל לה: סיפא לאו בידו. לקדשה משגדלה ולא למוסרה ביד עובד כוכבים לא גדולה ולא קטנה: והרי בידו. כשהיא קטנה: להשיאה לחלל. לנולד מאלמנה לכ"ג דאמר להמן בפרק בתרא (דף עד:) עמוני ומואבי כותי נתין חלל וממזר מלרי ואדומי שבאו על כהנת לוייה וישראלית פסלוה: כר' דוסתאי בן יהודה. ס"ל לתנא דידן דאמר לקמן (דף עז.) בנות ישראל מקוה טהרה לחללים דבת חלל זכר כשרה לכהונה שאשתו טהרה את זרעו וכיון דבתו כשרה אלמנתו כשרה דכל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתום הלכך אין בידו לפסול בתו קטנה מן הכהונה וא"ת הרי בידו לפסלה בקידושין וגירושין התם מכהונה פסיל לה מתרומה לא פסיל לה אם בת כהן היא אבל נשבית פסולה אף מן התרומה: והרי בידו להשיחה לממור. דקיימא לן (לקמן דף סח.) קידושין תופסין בחייבי לאוין וביד האב להשיאה לו בעבירה ותפסל מן התרומה: אין קידושין חופסין בחייבי לאוין. דאין ביד האב להשיאה אלא למי שקידושין תופסין בה והא דר"ע לקמן בפרקין (שס): ה"ג הרי בידו להשיחה חלמנה לכ"ג וכר' סימחי. כלומר אם אלמנה היא הרי בידו להשיאה לכ"ג ואפי׳ לר"ע דאע"ג דחייבי לאוין היא מודה ר' עקיבא דקידושין תופסין לו בה: וכדרבי סימאי. דאמר מן הכל שהן חייבי לאוין עושה ר' עקיבא הוולד ממזר דקסבר אין קידושין תופסין בחייבי

נאמן לנדרים ולחרמים ולהקדשות ולערכים אבל לא למכות ולעונשין: מתני' "קדשתי את בתים קדשתיה וגרשתיה כשהיא קמנה והרי היא קמנה נאמן יקדשתיה וגרשתיה כשהיא קשנה והרי היא גדולה אינו נאמן ינשבית ופדיתיה בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה אינו נאמן: גבו' מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא רישא בידיה סיפא לאו בידיה ולא והרי בידו להשיאה לחלל דקא פסלה מכהונה הא לא קשיא ייכרבי דוםתאי בן יהודה דאמר בנות ישראל מקוה מהרה לחללין והרי בידו להשיאה לממזר כרבי עקיבא ׂ ידאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין הרי בידו להשיאה אלמנה לכהן גדול וכר' סימאי דתניא ר' סימאי אומר מן הכל עושה ר' עקיבא ממזר חוץ מאלמנה לכהן גדול שהרי אמרה תורה ילא יקח יולא יחלל חלולים עושה ואין עושה ממזרים כר' ישבב דאמר בואו ונצווח על עקיבא בן יוסף שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל הולד ממזר הניחא לר' ישבב אי למעמיה דנפשיה שפיר

שערות ולא הגדיל בקומה ולכך קאמר גמרא דלמכות ועונשין אינו לאמן עוד פר"י שיטה אחרת דבמהום סימנין א״ל עדות שניםב וא״ת א״כ מה אנו לריכין לנאמנותו של אביו וי"ל דמיירי הכא שאביו העיד שכבר עבר שנה או שנתים שאכל בנו חלב או בא על הערוה והיה גדול כשעשה את העבירות אבל אין אנו יודעים אם היו לו טשנים באותו הזמן או סימנים ובא לאשמעינן דהאב נאמן לומר דאותו הזמן היו לו שנים או סימנים דהיינו שתי שערות והא דלא חשיב סימנין חד מינייהו נקט:

ריבוי שערות סמכינן אריבוי שערות דאין דרכם לבא קודם י"ג

שנהא אי נמי אם הם גדולים בקומה יש לסמוך על הסימנים והקומה

ואפי׳ אין לו כי אם ב׳ שערות אבל הכא מיירי שלא הביא רק ב׳

נאמן לנדרים. דעד אחד נאמן באיסורין מימה הא אין נאמן אלא בדבר ששבידוג וי"ל כיון דסופו ליגדלד עשאוהו כדבר שבידו מיהו קשה מאי איריא אב אפי׳ אחר נמי וי"ל דאב דייק טפי לדעת שניו לפי שעליו מוטל להודיעו לאחרים ולכך לאב עשאוהו כבידו ולא לאחרים:

ובר' דוםתאי ובו'. פרש"י כיון שנתו כשרה אלמנתו כשרה וכו' ור"י אומר טעם אחר דאם היה פוסלה בביאתו לא היו הבנים כשרים דה"ל כחלל שנשא חללה דלכ״ע הולד חלל. ₪ ת״ין:

אלא אי לאפוקי ממעמא דר' סימאי קאתי הרי בידו להשיאה לחייבי עשה אמר רב אשי ותסברא רישא משום רבידו הוא נהי רבידו לקרשה בידו לגרשה ועוד אילו אמר האי דלא ניחא בגוה מי מצי מקדש ניהליה בעל כרחיה אלא אמר רב אשי רישא רחמנא הימניה סכרב הונא סדאמר רב הונא אמר רב ימנין לאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנאמר 3את בתי נתתי לאיש הזה לאיש אסרה הזה התירה "בנישואין הימניה רחמנא לאב בשבוייה לא הימניה: ב**ותני'** "מי "שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן ייש לי אחים אינו נאמן: גבו' אלמא נאמן להתיר ואין נאמן לאסור נימא מתניתין דלא כר' נתן דתניא יבשעת קידושין אמר יש לו בנים בשעת מיתה אמר אין לו בנים בשעת קידושין אמר אין לו אחים בשעת מיתה אמר יש לו אחים נאמן להתיר ואין נאמן לאסור דברי רבי ר' נתן אומר אף נאמן לאסור אמר רבא שאני התם כיון דבשעת מיתה קא הדר ביה ייאימא קושמא קאמר אמר ליה אביי ולאו כל דכן הוא השתא ומה התם דקא מרע ליה לדבוריה אמרת קושמא קאמר מתני' דלא קא מרע ליה לדבוריה לא כ"ש אלא אמר אביי "מתני' דלא מוחזק לן באחי ולא מוחזק לן בבני דאמרינן כיון דלא מוחזק לן בבני ולא באחי אמר יש לי בנים נאמן יש לי אחים אינו נאמן לאו כל כמיניה דאסר לה אכולי עלמא ברייתא

לאוין חוץ מאלמנה לכ"ג: שהרי אמרה חורה אלמנה לא יקח. וסמיך ליה ולא יחלל זרעו בעמיו דמשמע חללין הוא עושה זרעו שמחוללין מן הכהונה ואינו עושה ממזרין וכיון דאין הולד ממזר ש"מ ס"ל קידושין תופסין בחייבי לאוין דכהונה דאי אין קידושין תופסין הוי הולד ממזר כדתנן בפרקין <sub>(לקמן ס</sub>ו:) כל שאין לה קידושין עליו הולד ממזר כרבי ישבב. מתני לרבי ישבב אליבא דרבי עקיבא ס"ל דאתר בואו ונלוות על עקיבא בן יוסף שתרבה פסולין בישראל שהיה אותר כל שאין לו ביאה בישראל הולד ממור כל איש בישראל שאין ביאתו מותרת באשה שיבא עליה הולד שנולד מאותה ביאה ממור: הניחה אי טעמא דנפשיה קאמר. ולאו לאפוקי מדר׳ סימאי לחודיה אמי לאיפלוגי אחייבי לאוין דכהונה לחודייהו אלא כלל הוא בידו שכל ביאה שהיא בעבירה הולד ממזר ושפיר מתרליטן למתני׳ דאין קידושי עבירה קידושין ואין ביד האב להשיא בתו למי שמחללה בביאתו: אלא אי לאפוקי מדר׳ סימאי אסי. ולא להוסיף אלא אחייבי לאוין דכהונה אבל במצרי ואדומי תוך ג' דורות שהן חייבי עשה מודה דקידושין תופסין לו בה הרי בידו להשיאה להן והן מחללין אותה מתרומה ומן הכהונה כדלקמן (דף עד:): **ומסברא.** דהאי שינויא דלעיל שינויא הוא וטעמא דרישא משום דבידו הוא נהי דבידו לקבל קידושין מאיש שבא לקדשה: אינו אמר האי גברא לא ניחא לי. לקדשה מי מלי וכו': לאיש אסרה. על הכל שאין אנו יודעים למי וכי אמר הזה התירה לזה: לנישואין הימניה. אם נערה אם קטנה אבל בבוגרת לא מישתעי קרא דנערה כתיב הלכך לא מהימן משגדלה: כשבויה. לא הימנוהו כלל: בורגני' יש לי בנים. ואין י אשתו זקוקה ליבם: יש לי אחים. זקוקה ליבם והיא היתה עד הנה בחזקת שאינה זקוקה: גבו' נשעם קידושין אמר יש לי בנים. כדי שלא תדאג מן הייבום ותתרלה לו ומיהו כשקידשה לא אמר על מנח: בשעם קידושין אמר שאין לו אחים. ואין לדאג מן הייבום: נאמן להחיר כו'. כלומר נאמן במה שאמר בשעם קידושין ואין נאמן במה שאמר בשעם מיתה: שאני הסם. בברייתא כיון דהדר ביה מדיבורא קמא בשעם מיתה קושטא קאמר שלא יהא עון תלוי בו אבל מתני שלא אמר בשעת קידושין אין לי אחים כי אמר השתא יש לי אינו נאמן דללעורה קא מכוין: דקא מרע לדיבוריה. מ בשעת קידושין: דלא מוחוק לן. האי גברא בשעת מיתה לא באחי ולא בבני וקיימא הך איתתא בחוקת שאינה וקוקה לייבום הלכך אמר יש לי בנים אחזקה קמייתא הוא דקא מוקים לה הלכך נאמן ואי אתי אח לאחר מכאן ואמר אחוה דמיתנא אנא לאו כל כמיניה דאהני דיבור לחזקה: **אמר יש לי אחים.** ואין לי בנים לאו כל כמיניה דמפקינן לה מחזקה: **ברייפא.** דקא"ר נתן נאמן לאסור:

ורישא דקאמר יש לי בנים נאמן אע"ג דאית ליה אחי ולא מוחזק לן [בבני] דנאמן מטעם הואיל ובידו לגרשה כדאיתא ביש יין אין אינה ארבים באבן אכל גי היה היה היה אל היה אל היה באברים האבן נוסבת היה בדים באבן אל היה היה היה ביה בע ננחלקו, מציג דקאמר התם דלא מוחוק לן באחי, הכי פירוש, אי מהתם ה"מ דרשא דומיא דומיא דסיפא מה סיפא דלית ליה אחי אף רישא דלית ליה אחי וכוי. הלכך באמר יש לו בנים נאמן הואיל וכידו לגרשה. ואע"ג דבעל שאמר גרשתי את אשתי דבידו לגרשה חולצת ולא מתייבמת, שאני התם דקא מרע לנשואין והואיל וחזינן לה דיתבא תותי בעלה ולא נפק עלה קלא דאיגרשא, משום דבירו לגרשה לא מהינות לאה מדוב יותר של בינים היותר היותר להיותר להיותר מהיותר היותר היותר היותר היותר היו משום דבירו לגרשה לא מהינונן ליה אלא לחומרא. אבל יש לי בנים האמלתא אחריתי קא מסהיד לא מרע לה ולנטואין משום דבידו לגרשה מהימנינן ליה בין לקולא בין לחומרא. ברייתא דאתחזק לן באחי ולא בבני. דקאמר יש לו בנים בשעת קדושין וקאמר רבי דהאי דקאמר יש לי בנים או אין לי אחים בשעת קדושין, מה לו לשקר, מאי אהני דבוריה לרצויי להתקדש הרי יכול לרצותה בדרך אחר שיאמר לה שיגרשנה מחיים אם תצטרך ויעשה לה תנאי על זה, הלכך מה לו לשקר. \*אינו מובן זאדרבה קולא הוא דכל זמן דלא אמר אין אינה מקודשת ועוד דודאי הלכה כת״ק ועי׳ רמב״ם בפ״ז מהל׳ אישות וצ״ע

\*\*נראה שצ"ל דבפ׳ כל הגט משמע דלמ"ד דלא אמרינן ברירה אפי׳ רצה האב אינה מקודשת וקי"ל ביו"ט וכו׳. \*\*\*אולי

-ישא. נאמז לפסלה לכהונה כשהיא קטנה וגבי גדולה או שבויה אינו נאמז לפסלה לכהונה. רישא בידו. לקדשה לאחר ויתז לה רישא. נאמן לפסלה לכחונה לשהיא קטנה וגבי גרולה או שבויה אינו נאמן לפסלה לכחונה. רישא בידו. לקדשה לאחר ויחן לה גט והיא פסולה לכחונה, הלכך נאמן דמה לו לשקר איבעי פסיל לה. סיפא לאו בידו. לא לקדשה משגדלה ולא למסרה ביד עובדי כוכבים. נהי דבידו לקדשה. לקבל הקדושין ממי שבא לקדשה. בידו לגרשה. והגירושין פוסלין אותה לכחונה. וקדושין עצמן אינן בידו אלא\*\*\* מחלקו ממי שירצה ליתן. הימנהיה רחמנא. בין לאסור בין להתיר. אסרה. על הכל, שאין אנו יודעין למי, וכי אמר לזה התירה הלכך כי אמר קדשתיה נאמן לאוסרה וכי אמר גרשתיה נאמן להתירה לכל העולם, ומיהא אסורה לכהן, וקרא בנערה משתעי ולא בבוגרת ומשום הכי אינו נאמן אפילו בנשואין כשהיא בוגרת. ולנשואין הימנה רחמנא. כלומר היתר או אסור הבא מחמת נשואין, אבל לומר שבויה היא לא הימניה. **מתני'. יש לי בנים.** ואין אשתו זקוקה ליבם. נאמן. ואפילו מוחזק לן דאית ליה אח כדאיתא ביש נוחלין [ב"ב קלד, ב]. יש לי אחים. ואשתו זקוקה ליבם, ועד הנה היתה בחזקת שאינה זקוקה. **גבו'. בשעת קדושי**ן. לא אמר לה על מנת אלא אמר לה שיש לו בנים או שאין לו אחים כדי שתרצה 6) לו שלא תדאג מן היבום. להתיר. כלומר ממה שאמר בשעת קרושין ואינו נאמן ממה שאמר בשעת מיתה. אף לאסור. אלמא אע"ג דאמר בשעת קדושין אין לי אחים הואיל ובשעת מיתה אמר יש לי אחים נאמן וכ"ש אם לא דבר כלום עד עתה דנאמן כי אמר יש

שא א מיי׳ פי״ח מהל׳ איסורי רכא טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף כה: סב ב מיי שם טוש"ע שם סעיף כו: בג ב מיי שם טוש"ע אה"ע

סי ז סעי ח: סי ז סעי ח: סד ד מיי פ"ט מהלכות אישות הלכה י טוש"ע

אה"ע סי' לו סעיף כ: חה ה מיי' פ"ג מהלכות יצום הלכה א סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סיי קנו סעיף ו: שו ו מייי שם הלכה ב וסמג שם טוש"ע אה"ע סי׳ קנו

מעיף ו: מו ז מוש"ע אה"ע מי' קנו מעיף ז: סת ח מוש"ע אה"ע סיי קמ כעיף ו:

## מוסף רש"י

דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין. און קדושין מופסין לאשה האסורה על המקדשה כלאו, ופליגי רכנן עליה ואמרי בחייבי כדימות הוא דלא מפסי אנג בחייבי לאוין תפסי יח:). בהחולץ (מד:) בבריי המחזיר גרושתו ר"ע אומר אמטור גמוסטו לע טומה אין לו נה קדושין (כתובות כמ:). מן הכל עושה ר׳ עקיבא ממזר. כל הנולדים מחייבי לאוין (כתובות כמי). מנין לאב שנאמן לאסור את בתר. כשהיא קטנה או נערה שבידו לקדשה, כדאמרינן בפרק נערה שנתפתתה (מו:) מנין שאם אמר קדשתיה לפלוני ז נאמן לאום (כתובות כב.)**. לאיש אסרה.** לכל העולם, דלא ידעינן למאן, עי"ש), המשך בסוף המסכת.

תום' ר"י הזקן (המשך) לי אחים. ומאחים מקשה דאילו מבנים מצינן למימר דנאמז כל כמה דלא הדר ביה. [שאני התם. בברייתא כיון דהדר ביה] מדיבוריה קמא ודאי בשעת (קדושין) [מיתה] קושטא קאמר שלא יהיה זה העון תלוי בו, אבל מתני׳ שלא אמר בשעת קדושין יש לי אחים, כי אמר השתא יש לי אחים לצעורה ולמיסרה קא מכוון. ודעת אביי דכ״ש היא. הלכך לפום האי טעמא אע״ג רמוחזק לן באחי ואמר אין לי בשעת מיתה נאמז הואיל ובידו לגרשה, כדגרסינן ביש נוחלין [שם] ההוא דמוחזק לן דלית ליה ואמר בשעת מיתה דלית ליה, אמר רב יוסף למאי נחוש לה חדא דהא מוחזה לז דלים ליה אחי. דלית ליה אחי, מדקאמר ועוד ש"מ דה"ה ועוד אפילו מוחזה כתב שם (כאן) [כן]. ור׳ נתן אמר את נאמז. מדברים שהיא קאמר ר' נתן דנאמן בשעת מיתה לאסרה, כ"ש במתני" דליכא הכחשה. ושני רבא דהיא הנותנת שיהיה נאמן . ומתני' וברייתא כולהו מייר באחי ולא בבני. ואקשי אביי רכ״ש הוא, אלא ודאי בתרי ורט הוא, אלא וואי בונדי גווני איירי דמתני׳ דקאמר דאומר יש לי אחים אינו נאמן . איירי דלא מוחזק לן באחי